

Louwtje van Zevenhuizen, of het Schermschool der Huislieden, Vervat in twee Deelen. Waar agter gevoegt is *De Afrikaansche en Aziaansche Weg-Wijzer*, Beschrijvende verscheide Gewesten en Landstreken. Inzonderheid het Eiland Pines, op het welke eenen Joris Pines 1789 kinderen en kinds-kinderen heeft voortgeteelt. Pieter de Vries, Rotterdam 1752, p. *2v., *3.

4) Zie over Rabus: H.C. Hazewinkel, *Geschiedenis van Rotterdam*, dl. IV, Zaltbommel 1975², p. 1204; J.J.V.M. de Vet, *Pieter Rabus (1660-1702). Een wegbereider van de Noordnederlandse Verlichting*. Proefschrift Katholieke Universiteit Nijmegen, Amsterdam & Maarssen, 1980. Over de relatie Van Spaan-Rabus zie De Vet, *a.w.*, p. 71, 72, 143.

De Boekzaal van Europe verscheen tussen 1692 en 1702. Vermeldingen van Van Spaans boeken in *Boekzaal* maart-april 1694 p. 386, mei-juni 1695 p. 542-543, jan.-febr. 1698 p. 185, juli-aug. 1698 p. 177, maart-april 1700 p. 378.

5) G. van Spaan, *Beschrijvinge der Stad Rotterdam en eenige omleggende dorpen*, bewerkt en ingeleid door H.C. Hazewinkel, Antwerpen (Rotterdam) 1943, p. VI.

6) Arpots, *a.w.*, p. 9 en Bibliografie nr. 2 en 3. *Boekzaal* mei-juni 1695 p. 542-543. Van Spaan, *Verzamelbundel* 1752, p. *3, *4.

7) Heruitgaven: Rotterdam 1713, Rotterdam 1738, Antwerpen (Rotterdam) 1943 (editie Hazewinkel), Amsterdam 1969 (facsimile van editie 1738).

8) *Beschrijvinge der Stad Rotterdam*, Rotterdam 1698, p. 436.

9) *Ibidem*.

10) *Beschrijvinge der Stad Rotterdam*, ed. Hazewinkel, 1943, p. VIII, IX.

11) *BK* no. 52, 11 maart 1704.

12) G. van Spaan, *Gedenkwaardige Geschiedenissen (GG)*, Rotterdam 1701, p. 357, 358, 370, 371.

13) Over de doopplaats van Van Spaan is niets bekend.

14) Rabus besprak in zijn 'Boekzaal' voornamelijk boeken van remonstrantse schrijvers.

15) H.C. Hazewinkel, *Geschiedenis van Rotterdam*, dl. I, Zaltbommel 1974², p. 7, 15. Voor een volledige bibliografie van Van Spaan zie Arpots, *a.w.*, p. 29 vlg.

16) Hazewinkel, *a.w.*, dl. IV, Zaltbommel 1975², p. 1249, 1250.

17) D.H. Couvée, *Van couranten en courantiers uit de zeventiende en achttiende eeuw*; in: Het model voor de uitgever, Amsterdam 1951, z.p. (p. 15); M. Schneider, *De Nederlandse krant*, Amsterdam 1968³, p. 64-68.

18) R. van der Meulen, *De courant. Dl. I, Geschiedkundig en vergelijkend overzicht der nieuwsbladen van alle landen*. Naar in- en uitheemsche bronnen bewerkt. Leiden z.j. *De courant. Dl. II, Samenstelling en beheer van groote en kleine nieuwsbladen*. Naar in- en uitheemsche bronnen bewerkt. Leiden 1885.

Couvée (p. 12), Schneider (p. 78-79) en Van der Meulen (dl. I, p. 56) spreken van een gelijkblijvende kwaliteit van de kranten maar bedoelen nage-noeg hetzelfde.

19) Schneider, *a.w.*, p. 64-73; Van der Meulen, *a.w.* dl. I, p. 43-49.

20) A.J. Hanou, *Jacob Campo Weyerman. Den Vrolyke Tuchtheer (1729). Deel 2, kommentaar*. Amsterdam 1977, p. 188.